

בבית המשפט העליון

רע"פ 8233/21

לפני: כבוד השופט י' אלרון

המבקש: פלוני

נ ג ד

המשיבים: 1. ג'וש בריינר
2. הוצאת עיתון הארץ
3. מדינת ישראל

בקשה לעיכוב ביצוע החלטתו של בית המשפט המחוזי
בירושלים ב-עבא"פ 62098-11-21 שניתנה על ידי השופטת
ש' רנר

תאריך הישיבה: ב' בטבת התשפ"ב (6.12.2021)

בשם המבקש: עו"ד אריאל עטרי
בשם המשיבים 2-1: עו"ד תמיר גליק; עו"ד מיה כץ
בשם המשיבה 3: עו"ד עינת גדעוני

החלטה

במוקד בקשת רשות הערעור זו – האם יש להתיר את פרסום שמו של המבקש, בגיר המכהן כיום כראש עיר, שנחקר בחשד למעורבות ברצח שאירע בשנת 1990 – עת היה קטין.

בבקשה שלפניי מבוקש ליתן רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (השופטת ש' רנר) ב-עבא"פ 62098-11-21 מיום 29.11.2021, במסגרתה התקבל ערר משיבים 2-1 על החלטת בית משפט השלום בירושלים (השופט א' לנג) ב-מ"י 38399-10-21 מיום 24.11.2021.

1. כעולה מהחלטת בית המשפט המחוזי, ביום 21.11.2021 נעצר המבקש בחשד למעורבותו ברצח בנסיבות לעיל. למחרת, הגישו משיבים 1-2 בקשה לבית משפט השלום לפרסום שמו, מאחר שלגישתם "אין מדובר בחשוד מן השורה", וכי הנסיבות, ובכלל זה היותו נבחר ציבור וחומרת העבירה בה נחשד, מחייבות את פרסום שמו. כן נטען, כי פרסום שמו לא יגרום למבקש ל"נזק חמור", וכי עניינו "אינו שונה מעניינם של אחרים".

2. מנגד, בא כוח המבקש טען כי משהעבירה המיוחסת לו בוצעה כאשר היה קטין, בהתאם להוראות סעיפים 5א(ב) ו-9 לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 (להלן: חוק הנוער שפיטה, ענישה וצורכי טיפול), חל איסור על פרסום שמו. עוד נטען כי בניגוד לטענת משיבים 1-2, מאחר שהמבקש הוא "איש ציבור ללא רבב", פרסום שמו עלול לגרום לו "נזק חמור", כהגדרתו בסעיף 70(ה1)(ה) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט). בנוסף צוין כי החשדות הנטענים מתייחסים לתקופה בה לא שימש כאיש ציבור, ואף מטעם זה יש להתיר את פרטיו חסויים.

בית משפט השלום החליט שלא להתיר את פרסום שם המבקש בשלב זה, מאחר שהמבקש היה קטין בעת ביצוע העבירה בה נחשד; העובדה כי נעצר רק לאחרונה; נוכח "מהות הראיות" הקיימות נגדו והכחשתו הגורפת; וכן בשל הנזק החמור במיוחד שעלול להיגרם לו מפרסום שמו, בשים לב לתפקידו הציבורי.

3. ערר שהגישו משיבים 1-2 על החלטה זו התקבל בהחלטת בית המשפט המחוזי. הודגש, כי כעולה מהוראות סעיף 3 לחוק יסוד: השפיטה, וכן מהוראות סעיף 68(א) לחוק בתי המשפט, העיקרון המנחה – עקרון פומביות הדיון, יסוג במקרים חריגים בלבד.

עוד ציין בית המשפט המחוזי כי הכלל בעניינים של בגירים החשודים בביצוע עבירות פליליות הוא פרסום שמם, ועל חשוד המבקש לגבור על עקרון פומביות הדיון מוטל נטל כבד להראות כי עלול להיגרם לו "נזק חמור" מהרגיל כתוצאה מהפרסום. מנגד, בעניינים של קטינים הכלל הוא הפוך – אולם גם במקרים אלו, לבית המשפט נתון שיקול דעת להתיר את הפרסום, בהתאם להוראות סעיף 70(ג) לחוק בתי המשפט וסעיף 24א לחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960 (להלן: חוק הנוער טיפול והשגחה).

אשר על כן, על בית המשפט לבחון את התכליות שביסוד איסור הפרסום בעניין קטינים – ובמקרה זה, יש לבחון האם כוחן של תכליות אלו יפה למקרה בו מדובר במי שהיה קטין בעת ביצוע העבירה, אך כיום הוא בגיר.

בית המשפט המחוזי הדגיש כי התכליות שביסוד איסור הפרסום הן שתיים – מניעת הפגיעה היתירה בקטינים כתוצאה מפרסום שמם, ומתן אפשרות לשיקומם. בעניין המבקש, משעברו 30 שנים מאז הפך לבגיר, השיקול של פגיעה בקטין אינו רלוונטי. אשר לאפשרות שיקומו, נקבע כי גם לשיקול זה אין משקל של ממש בעניינו, שכן המיוחס למבקש לא מנע ממנו להמשיך בניהול חייו ואף להיבחר כראש עיר. כן צוין, כי לא נטען ולא הוכח שהנזק שיגרם למבקש כתוצאה מפרסום שמו חמור מזה שייגרם לאחר, לו מיוחסת עבירה דומה – וכי העובדה שמדובר בראש עיר מכהן, לצד חומרת העבירה המיוחסת, מחזקות את האינטרס הציבורי שבפרסום.

לבסוף, הודגש כי הראיות שעמדו לפני בית משפט השלום הובילו לקביעה כי קיים חשד סביר למיוחס למבקש המצדיק הארכת מעצרו. משכך, נקודת המוצא היא כי ישנן ראיות ברמת חשד סביר, ולא ניתן לקבל את הטענה כי עובר למתן ההחלטה על אי פרסום שם המבקש, נחשפו בפני הערכאה הדיונית ראיות נוספות ששינו מתמונה זו.

4. מכאן הבקשה שלפניי.

טענות הצדדים

5. בפתח בקשתו, הדגיש המבקש כי החשדות המיוחסים לו עוסקים במעורבותו במעשה רצח שהתבצע שעה שהיה קטין, באופן המשליך הן על שאלת פרסום פרטיו והן על תקופות ההתיישנות שקבע המחוקק.

לגישתו, משיבים 1-2 שגו בהסתמכותם על שנקבע בבש"פ 1700/01 פלונית נ' מדינת ישראל (29.3.2001) (להלן: בש"פ פלונית)), אשר התיר את פרסום שמה של חשודה קטינה, שכן החלטה זו ניתנה עובר לשינוי הוראות חוק הנוער טיפול והשגחה, העוסקות בפרסום פרטיו של קטין שבגר. המבקש מדגיש כי שינוי החוק נעשה תוך שימת לב "לחולשה המובנית בסיטואציה", כלשונו, העוסקת בקטין שבגר וקובע מפורשות כי דיון בעניינו של האחרון יערך בדלתיים סגורות, תוך מתן "שיקול דעת מצומצם" לבתי המשפט לשנות מכלל זה.

לשיטתו, דברים אלו יפים ביתר שאת בעניינו, הן מאחר שהוראות החוק עוסקות במקרה של נאשם, ואילו הוא חשוד בלבד; והן מכיוון שחלפו למעלה מ-30 שנים ממועד המעשים המתוארים. לאור כל האמור, המבקש טוען כי בית המשפט המחוזי שגה משהתיר את גילוי פרטיו.

6. אשר לשאלת גרימתו של "נזק חמור" – המבקש סבור כי כלל "אין צורך" בהוכחת הטענה שפרסום שמו של אדם העומד לבחירת הציבור כחשוד בביצוע עבירה רצח יהיה בו כדי לפגוע בו באופן חמור יותר מאדם שאינו עומד לבחירת הציבור, ופגיעה זו תלווה אותו זמן רב לאחר שהחשדות יתבררו והתיק נגדו ייסגר.

עוד הוא מוסיף כי אף בהתאם להלכה שנקבעה בבש"פ 5759/04 תורג'מן נ' מדינת ישראל (1.8.2004) (להלן: עניין תורג'מן), בבחינת קיומו של "נזק חמור" קיימת חשיבות יתירה לעובדת היות המבקש נבחר ציבור, שכל מהותו תלויה בבחירת הציבור בו. לפיכך, הנזק שעלול להיגרם לו מפרסום שמו חמור מנזקו של אחר.

7. כן צוין כי לראיות שבבסיס חקירה קיימת משמעות רבה במיוחד בבחינת אפשרות פרסום שמו של חשוד. בעניין המבקש, בית המשפט המחוזי החליט על פרסום שמו מבלי שהוצגה בפניו "ולו ראייה אחת", אלא רק בהסתמך על קיומו של "חשד סביר" לפתיחת חקירה – חשד אשר לגישת בא כוח המבקש אינו מלמד מאומה מלבד קיומה של ראייה "במשקל נוצה". לעומת זאת, המבקש הדגיש כי בית משפט השלום, אשר לדבריו הכיר את מלוא החומר החקירתי, החליט כי אין לפרסם את פרטיו – בין היתר "לנוכח מהות הראיות" הקיימות נגדו.

8. לבסוף, המבקש ציין כי עניינו מעורר "שאלה חוקתית" – היקפה של זכות הציבור לדעת למול הזכות לשם טוב, לכבוד וחזקת החפות, לצד שאלת פרשנות הוראות חוק הנוער הרלוונטיות לסוגיה זו. נוכח זאת, נטען כי מדובר בסוגיה בעלת חשיבות ציבורית החורגת מעניינו הפרטי, באופן המצדיק מתן רשות ערעור "בגלגול שלישי".

9. מנגד, משיבים 1-2 סבורים כי דין הבקשה להידחות, משטענות המבקש מתייחסות לעניינו הפרטני ואינן מצדיקות מתן רשות ערעור "בגלגול שלישי". לגישתם, החלטת בית משפט המחוזי מפורטת, מנומקת וניתנה תוך יישום נכון של ההלכות המחייבות בעניין עיקרון פומביות הדיון – עיקרון יסוד חוקתי.

10. משיבים אלו טוענים כי המבקש שגה בטענתו כי ניהול דיון בדלתיים סגורות מחייב איסור פרסום, שכן הלכה היא כי גם כאשר דיון התקיים בדלתיים סגורות, לא יצווה בית המשפט על איסור פרסום, אלא אם שוכנע כי התכלית לשמה נסגרו הדלתיים נותרה בעינה. מכאן, אף אם יוחל חוק הנוער שפיטה, ענישה וצורכי טיפול בעניין המבקש, ממילא אין בכך כדי לגרוע מסמכות בית המשפט להתיר פרסום שמו.

כן מדגישים משיבים 1-2 כי התכלית העומדת מאחורי תיקון סעיף 9 לחוק הנוער שפיטה, ענישה וצורכי טיפול אינה מתקיימת כאשר מדובר בחשוד בן 50, המצוי במדרג הגבוה ביותר של נבחר ציבור; וכי בנסיבות העניין, האינטרס הציבורי הרחב גובר בנקל על האינטרס הפרטני הצר של המבקש, דווקא מאחר שמדובר בנבחר ציבור החשוד בעבירה חמורה במיוחד.

לשיטתם, הוראות סעיף 24 לחוק הנוער טיפול והשגחה וכן הוראות סעיף 70(ג) לחוק בתי המשפט מעניקות לבית המשפט סמכות מפורשת להתיר פרסום שמם של חשודים קטינים – מכאן, מקל וחומר כי בית המשפט מוסמך להורות על כך שעה שהחשוד הוא בגיר.

11. עוד טענו משיבים 1-2, כי יש לדחות את טענת המבקש לפיה אין לפרסם את שמו מאחר שהוא חשוד ולא נאשם. הודגש, כי כעניין שבשגרה שמם של חשודים מתפרסם ברבים, וכך ביתר שאת שעה שמדובר באנשי ונבכרי ציבור. נטען, כי בין אם בסופו של יום יוגש כתב אישום נגד המבקש ובין אם לאו, קיים עניין ציבורי מובהק בפרסום דבר מעצרו של ראש עיר מכהן בישראל, ואין להסתיר זאת מהציבור.

לגישתם, המבקש לא הוכיח כי יגרם לו "נזק חמור" מפרסום שמו, וטענתו זו לא עוגנה "בבדל ראיה". כל טענותיו לעניין זה מסתכמות בכך שעלול להיגרם לו נזק למשלח ידו או לשמו הטוב – אשר נקבע זה מכבר כי נזקים אלו מהווים נזק "טבעי" הנלווה לכל אדם ששמו נקשר בפלילים.

12. באת כוח המדינה בתגובתה בכתב הביעה "הסכמה לבקשה להותרת איסור הפרסום על כנו, בשלב זה". לצד זאת, טענה כי בקשת רשות הערעור אינה עומדת בקריטריונים הנדרשים, משאינה חורגת מעניינו הפרטי של המבקש ועוסקת אך בשאלת יישום הפסיקה והפעלת שיקול הדעת של בית המשפט המחוזי.

עוד נטען בתגובה, כי לכאורה אין מניעה לפרסם את שמו של המבקש, שבגר בינתיים, אף אם בהתאם להוראות חוק הנוער שפיטה, ענישה וצורכי טיפול הדיון בעניינו יתקיים בדלתיים סגורות – שכן הוראות סעיף 70(א) לחוק בתי המשפט מסמיכות את בית המשפט להתיר פירסום פרטים על דיון שהתקיים באופן זה. כמו כן, משיבה 3 סברה כי בהינתן שהתיק מצוי עדיין בשלבי החקירה המשטרתית וטרם הוגש כתב אישום נגד המבקש, היא אינה מתנגדת בשלב זה להותרת איסור פרסום שמו על כנו.

במאמר מוסגר אציין כי בדיון שנערך לפניי הקשתי על באת כוח המדינה על כך שתגובתה בכתב אינה ברורה דיה, ומבקשת למעשה "לאחוז בחבל בשני קצותיו". הרי אי מתן רשות ערעור, תוצאתה פרסום שמו של המבקש – ומשכך, עמדתה כי אינה מתנגדת להותרת איסור הפרסום, אינה דרה עם התוצאה המשפטית המתחייבת לשיטתה. במענה לכך, הבהירה באת כוח המדינה כי אמנם מדובר "במקרה מורכב", כלשונה, אך היא אינה סבורה שבנסיבות העניין מוצדק ליתן רשות ערעור "בגלגול שלישי".

בהינתן זאת אעיר, כי מצופה היה מהמדינה להציג את עמדתה באופן ברור לכתחילה, שלא כפי שנכלל בטענותיה בכתב.

13. לאחר שהוגשו עמדות הצדדים בכתב, וטרם נערך הדיון לפניי, הוגשה ביום 2.12.2021 "הודעת עדכון דחופה" מטעם המבקש, במסגרתה צוין כי שוחרר ממעצר. בדיון שלפניי ציינה משיבה 3 כי לעת הזו המבקש שוחרר למעצר בית, ולא התגבשו די ראיות להגשת כתב אישום נגדו. יחד עם זאת, הודגש כי החקירה בעניינו נמשכת, וכך גם ממשיכות להתבצע פעולות חקירה.

דיון והכרעה

14. לא מבלי התלבטות ולאחר שעיינתי עיין היטב בעמדות הצדדים בכתב ובעל פה, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

נקודת המוצא לדיוננו מצויה בהלכה הידועה, הקובעת מושכלות יסוד – כי בית משפט זה לא ייעתר לבקשת רשות ערעור ב"גלגול שלישי" אלא במקרים חריגים, בהם מתעוררת סוגיה משפטית עקרונית החורגת מעניינו הפרטי של המבקש, או אם מתעוררים בנסיבות העניין שיקולי צדק ייחודיים, או עיוות דין קיצוני (רע"א 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982); וכן ראו, מיני רבים: רע"פ 6607/21 חסון נ' מדינת ישראל (21.10.2021); רע"פ 3983/21 פלוני נ' מדינת ישראל

(23.8.2021); רע"פ 5173/21 פלוני נ' מדינת ישראל (11.8.2021); רע"פ 2099/21 פלוני נ' מדינת ישראל (25.4.2021); רע"פ 1024/21 פלוני נ' מדינת ישראל (17.3.2021)).

15. עניינו של המבקש אינו נמנה עם מקרים חריגים אלו – השאלות המתעוררות במקרה שלפניי נטועות בדל"ת אמות המבקש ועוסקת ביישום הדין על עניינו הפרטי – אופן תחולת חוק הנוער שפיטה, ענישה וצורכי טיפול במקרה דנן, בו מדובר בעבירה שבוצעה על פי החשד עת המבקש היה קטין, והוא נחקר בגינה כעת, 30 שנים לאחר מכן, בהיותו בגיר; וכן האם מתוקף תפקידו של המבקש כראש עיר מכהן ונסיבותיו האישיות הנוספות, ייגרם לו "נזק חמור" מפרסום שמו, כלשון סעיף 70(ה1)(ה) לחוק בתי המשפט. משכך, אין לפניי שאלה משפטית רחבה המצדיקה מתן רשות ערעור.

אף איני סבור כי נגרם למבקש עיוות דין קיצוני, או כי קיימים שיקולי צדק ייחודים המצדיקים התערבות בהחלטת בית המשפט המחוזי להתיר פירסום שמו. מדובר בהחלטה מפורטת ומנומקת, שניתנה לאחר בחינת מכלול נסיבות העניין והשיקולים המתקיימים במקרה – ועל כן, אינה מצדיקה מתן רשות ערעור "בגלגול שלישי".

16. למעלה מן הנדרש, אף לגופו של עניין אני סבור כי מכלול השיקולים נוטים לעבר פרסום שם המבקש.

17. כאמור, עניינו של המבקש נוגע לשתי שאלות עיקריות: האחת, השלכות שאלת קטינותו במועד ביצוע העבירה לעניין פרסום שמו; השנייה, ככל שייקבע כי הוא אינו זכאי להגנות להם זכאי קטין החשוד בפלילים, האם הוא חוסה תחת החריג של סעיף 70(ה1)(1) לחוק בתי המשפט – קרי, האם ייגרם לו "נזק חמור" מפרסום שמו.

פרסום שמו של קטין שבגר

18. כידוע, אחד מעקרונות העל בשיטתנו המשפטית הוא עיקרון פומביות הדיון. עיקרון זה נועד לייצר שקיפות ובקרה על הנעשה בבית המשפט, והוא מעוגן בפסיקות רבות ובמגוון חוקים, שבראשם, כפי שהוזכר לעיל, סעיף 3 לחוק יסוד: השפיטה. כנגזרת של עקרון פומביות הדיון התקבעה הקביעה כי ככלל, יפורסמו שמותיהם של בעלי הדין, זאת אף במקרים בהם אדם מצוי במעמד של חשוד בביצוע עבירה פלילית, וטרם הוגש נגדו כתב אישום (עניין תורג'מן; בש"פ 9 פלוני; בש"פ 1039/19 הוצאת עיתון הארץ בע"מ נ' שופטת אלמונית (13.3.2019) (להלן: בש"פ שופטת אלמונית); רע"פ 4940/17 בן דוד נ' מדינת ישראל (22.6.2017); בש"פ 8102/10 מנדל נ' מדינת ישראל (4.11.2010)).

לצד זאת, בית המשפט רשאי לקבוע כי במקרים מסוימים דיון יתקיים בדלתיים סגורות. יוער, כי קיימת הבחנה בין ניהול הליך בדלתיים סגורות, לבין איסור פרסום פרטים מלאים או חלקיים מדיון שהתקיים בדרך זו. מכל מקום, אין זו השאלה המרכזית שמונחת לפתחי, ולכן אסתפק בציון זאת שאף במקרים בהם התנהל דיון בדלתיים סגורות, סעיף 70(א) לחוק בתי המשפט מסמיך את בית המשפט להתיר פרסום פרטיו של דיון שהתקיים באופן זה. לצורך כך, עליו לשקול האם המטרה שביסוד סגירת הדלתיים עומדת בעינה, והאם אפשר להשיגה תוך פגיעה מזערית בפומביות הדיון (להרחבה בעניין זה, ראו ע"א 2800/97 ליפטון נ' גהל (6.7.1999); רע"א 3007/02 יצחק נ' מוזס (30.9.2002)).

19. בעניינם של קטינים, הדין קובע ברירת מחדל הפוכה. חוק הנוער טיפול והשגחה מגביל פרסומים בנוגע לקטינים שמעורבים בהליך פלילי, בכפוף לחריגים:

24(א) אלה דינם מאסר שנה אחת או קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – חוק העונשין):

(1) המפרסם שמו של קטין או כל דבר אחר העשוי להביא לידי זיהויו של קטין, בין על ידי כלל הציבור ובין על ידי סביבתו הקרובה, או לרמז על זיהויו כאמור, בין באמצעות פרסום של קולו, דמותו, כולה או חלקה, סביבתו או דמויות הקרובות לקטין, ובין בדרך אחרת, באופן או בנסיבות שיש בהם כדי לגלות אחד מאלה:

(א) הקטין הובא בפני בית משפט;
(ד) דבר שיש בו כדי לייחס לקטין עבירה או שחיתות מידות;
(1ו) הקטין חשוד, נאשם או עד במשפט פלילי או שהוא בעל דין או עד במשפט אחר הקשור בעבירה לפי סעיפים ... 345 עד 352... לחוק העונשין.

20. יחד עם זאת, כפי שעולה מסעיף 70(ג) לחוק בתי המשפט וסעיף 24א לחוק הנוער טיפול והשגחה, לבית המשפט הסמכות להורות על פרסום גם בעניינם של קטינים:

70(ג) לא יפרסם אדם בלי רשות בית המשפט פרסום בעניינו של קטין כאמור בסעיף 24(א)(1) לחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960;

24א. סעיף 24 לא יחול על פרסום שהתיר בית המשפט ועל פרסום כאמור בפסקה (1) לסעיף 24(א) שנעשה על ידי המשטרה או מטעמה לשם חקירת עבירות, חקירת מוות

או חיפוש אחרי קטינים שנעלמו כשאינן להימנע מהפרסום.

21. בית משפט זה שב וחזר על התכליות המצדיקות קיומו של דיון בדלתיים סגורות או איסור פרסום שמו של קטין בהליך פלילי המתקיים בעניינו: האחת – הגנה על הקטין ודאגה לשלומה הגופני והנפשי; והשנייה – הרצון לאפשר לקטין שפשע לשקם את חייו, על ידי מתן אפשרות כי ישתלב בחברה (בש"פ 2794/00 אלוני נ' מדינת ישראל (30.9.2002); בש"פ 3262/18 הוצאת עיתון הארץ בע"מ נ' מדינת ישראל (24.5.2018)). על בית המשפט למצוא את נקודת האיזון בין הצורך להגן על הקטין ועל סיכויי שיקומו, לבין הצורך להבטיח את שלום הציבור וביטחונו.

הנה כי כן, אף כאשר מתנהל דיון בעניינו של קטין, אשר עודנו מצוי מתחת לגיל הבגירות, לבית המשפט הסמכות להתיר את פרסום שמו, תוך שימת לב לאמות המידה ולנסיבות האופפות את המקרה (ראו למשל בש"פ פלונית).

22. השאלה שלפתי היא מה הם פני הדברים מקום בו מתנהל דיון בעניינו של בגיר, שנחשד או נאשם כי ביצע עבירות בהיותו קטין. המחוקק נתן דעתו למצב עניינים זה, כאשר בשנת 2008 עיגן בחוק הנוער שפיטה, ענישה וצורכי טיפול הוראות הקובעות כי דיון בעניינו של קטין שבגר יוסיף להתנהל בדלתיים סגורות, כפי שמתנהל בעניינם של קטינים:

א. הדיון בעניינו של נאשם שביום הגשת כתב האישום נגדו מלאו לו 19 שנים וביום ביצוע העבירה היה קטין, יהיה בפני בית משפט שאינו לנוער, ואולם הוראות סעיפים 9, 21, 22, 24, 26 למעט פסקאות (1), (4) ו-(5) שבו, ו-27, יחולו, בשינויים המחויבים.

9. בית משפט לנוער ידון בדלתיים סגורות, אולם רשאי הוא להרשות לאדם או לסוגי בני אדם, לרבות לנפגע העבירה, להיות נוכחים בשעת הדיון, כולו או מקצתו; לעניין זה, "נפגע עבירה" – כהגדרתו בחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001.

יחד עם זאת וכאמור לעיל, אף כאשר מתקיים דיון בדלתיים סגורות, בית המשפט מוסמך להורות על פרסום פרטים מלאים או חלקיים לגביו, לאחר שיבחן האם חלות התכליות שלשמן התנהל הדיון באופן זה. לאחרונה, קבע בית משפט זה כי תכלית ההגנה על הקטין אינה מתקיימת שעה שהפך לבגיר (ע"פ 34/21 פלוני נ' מדינת ישראל (25.7.2021)). לצד זאת, נקבע באותו מקרה כי תכלית השיקום מוסיפה להתקיים גם שעה שהקטין בגר – היות שמדובר בצורך חברתי, שנועד לשרת גם את טובת הכלל. הודגש,

כי עבירות בגיל קטינות אינן מעידות בהכרח על מסוכנות בגיל הבגירות, וכי "ההצדקה לפקוד עוון קטינים עליהם בהגיעם לגיל הבגירות, פחותה".

23. אם כך – האם תכלית השיקום מתקיימת במקרה דנן? אני סבור, כי התשובה על כך היא בשלילה. לעניין זה, מקובלים עלי דבריה של כב' הנשיאה ד' בייניש, שעמדה על תכלית השיקום בעניינם של קטינים – אשר נועדה, בין היתר, לשם:

"...נקיטת צעדים לשם השבתם בסופו של התהליך לחיק החברה. פרסום שמו של קטין-עבריין ברבים, עלול להטיל עליו אות קלון ולהביא לנידויו החברתי; הפרסום עלול לפגוע בכבודו ובערכו העצמי של הקטין בעיני הסובבים אותו, אך גם בעיני עצמו. תוצאה זו עלולה לסכל את הסיכויים לכך שהקטין, המצוי בראשית דרכו בחיים לקראת בגרותו, יכיר בערך עצמו ובכישוריו, יפתח בחייו דף חדש, וישתלב בחברה באופן מועיל. תכלית שיקומו של הקטין-העבריין נועדה לשרת גם את טובת הכלל באשר שילובו בחברה של קטין שפשע וסיים לרצות את עונשו, יאפשר לו לתרום מכישוריו לטובת הרבים באופן שהחברה כולה תצא נשכרת. ברי כי התכלית האמורה תשרת את טובתו של הפרט-הקטין אם הצליח להתנתק ממעגל העבריינות, לנהל חיים נורמטיביים ולהגשים עצמו באופן התורם לחברה בקרבה הוא חי" (בש"פ 10566/08 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 ((11.1.2009).

24. ברי כי תכליות אלו אינן מתקיימות בענייננו. המבקש מתקרב לעשור השישי לחייו. הוא נשוי, אב וסב לילדים ונכדים, ומכהן כראש עיר קרוב ל-15 שנים – אין ספק כי בנה לעצמו חיים, והוא אינו "מצוי בראשית דרכו" או צריך זמן שיאפשר לו להכיר "בערך עצמו ובכישוריו". אומנם ניתן לטעון כי חיי המבקש אכן אפשרו לו לתרום מכישוריו לטובת הרבים, וכי הגשים עצמו באופן התורם לחברה – אולם אין בכך כדי להוות שיקול להורות על איסור פרסום שמו לטובת שיקומו, מאחר ששיקולים אלו נבחנים עובר להליך אותו עבר נאשם או חשוד קטין, ולא לאחר 30 שנים, בהם חייו התפתחו באופן כזה או אחר.

25. על כן, דעתי כדעת בית המשפט המחוזי – שיקולי קטינותו של המבקש במועד ביצוע העבירה אינם מצדיקים את אי פרסום שמו. אם כך, אוסיף ואבחן האם חל בעניינו של המבקש כחשוד, החריג הקבוע בסעיף 70(ה1)(1) לחוק בתי המשפט.

"נזק חמור"

26. כפי שפורט בהרחבה, בנסיבות מיוחדות וחריגות, ובהתקיים הצדקה מיוחדת לכך, עשוי אינטרס ההגנה על שמו הטוב של החשוד לגבור על עיקרון היסוד של פומביות הדיון, כך שבית המשפט יורה על איסור פרסום שמות בעלי הדין. המקרים המאפשרים חריגה זו הם יוצאים מן הכלל, ונקבע כי יש לפרשם על דרך הצמצום (בש"פ 1071/10 פלוני נ' מדינת ישראל (25.2.2010)). לעניין זה אפנה לאמור בסעיף 70(ה1)(1) לחוק בתי המשפט, העוסק בעניינו של חשוד ומורה כי:

בית משפט רשאי לאסור פרסום שמו של חשוד שטרם הוגש נגדו כתב אישום או פרט אחר מפרטי החקירה, אם ראה כי הדבר עלול לגרום לחשוד נזק חמור ובית המשפט סבר כי יש להעדיף את מניעת הנזק על פני העניין הציבורי שבפרסום;

מכאן, כי על חשוד המבקש לאסור את פרסום שמו מוטל נטל כבד להוכחת התקיימותם של שני תנאים מצטברים: התנאי הראשון, "נזק חמור", המתאפיין בחומרה מיוחדת וחורג מנזקו הרגיל של אדם ששמו נקשר בפלילים; והתנאי השני, כי ראוי להעדיף את מניעת נזק זה על פני העניין הציבורי שבפרסום (ע"פ 8225/12 פלונית נ' פלוני (24.2.2013) (להלן: ע"פ פלונית)).

27. אשר לתנאי הראשון – שאלת הגדרתו של "נזק חמור" נידונה רבות בבית משפט זה, כאשר עניין תורג'מן התווה מספר שיקולים שעל בית משפט לבחון, העשויים להטות את הכף אל עבר אי פרסום שמו של חשוד. בתוך כך: האם החשוד סובל מבעיות נפשיות "קשות ביותר"; האם עבודתו כרוכה במגע עם אנשים; האם החשוד הוא איש ציבור; האם לחשוד ילדים קטנים שהפרסום עלול לגרום להם נזק חמור בנסיבות העניין; סוג העבירה וחומרתה; וכן הראיות שנאספו אל תיק המשטרה (שם, פסקה 21; וכן ראו למשל בש"פ 5675/14 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה (10.9.2014); בש"פ 3205/13 פלוני נ' מדינת ישראל (16.5.2013)).

לעניין התנאי השני, יש לבחון האם במקרה הנדון ראוי להעדיף את מניעת הנזק החמור על פני העניין הציבורי שבפרסום. בבחינה זו על בית המשפט לשקול בין היתר את מהות המעשים שהחשוד נחשד בהם; זהותו של החשוד – כאשר אם מדובר באיש ציבור, אזי לציבור עניין רב יותר בפרשה; אם יהיה בפרסום כדי להביא לקידום החקירה ולבירור האמת; משקלן של הראיות שנאספו נגד החשוד; ועד כמה פרטי הפרשה זכו לפרסום לפני הגשת הבקשה לאיסור פרסום. ככל שהעניין הציבורי שבפרסום גדול יותר,

כך יידרש החשוד להוכיח כי הנזק החמור שייגרם לו הוא רב יותר (עניין תורג'מן, פסקאות 14-16 ; ע"פ פלונית, פסקה 12 לפסק דינו של השופט ע' פוגלמן).

28. ומן הכלל אל הפרט.

בענייננו, אני סבור כי בבחינת שאלת "הנזק החמור" שייגרם למבקש, כפות המאזניים מעוינות – מחד גיסא, מתוקף תפקידו כראש עיר מכהן, ברי כי עבודתו כרוכה באופן יום יומי במגע עם הציבור; וכן כאמור, חומר הראיות שנאסף בענייננו אינו מספיק בשלב זה להגשת כתב אישום – באופן המטה את הכף לעבר אי פרסום שמו. מאידך גיסא, המבקש חשוד במעורבות בעבירה החמורה ביותר בספר החוקים – עבירת הרצח; וכן הנזק שייגרם למשפחתו אינו חמור יותר מנזקן של משפחות אחרות בנסיבות העניין – באופן אשר בתורו, מוביל לעבר התרת פרסום פרטיו.

שיקול היותו של המבקש איש ציבור מוביל לכך שאמנם הפגיעה שתגרם לו מפרסום שמו אכן עשויה להיחשב כ"נזק חמור" ותהא קשה יותר מזו שתיגרם לאחר שאינו איש ציבור, אך מנגד, עוצמת האינטרס שבפרסום שמו של אלו היא רבה יותר (בש"פ 2211/15 פלוני נ' מדינת ישראל (14.4.2015)).

עניין ציבורי מיוחד מצוי במקרה שלפניי – זהות המבקש כראש עיר מכהן, הנבחר באופן ישיר על ידי הציבור וממשיך למלא תפקיד ציבורי אף בשעה זו; מהות המעשים בהם חשוד; והעובדה כי עדיין מתבצעות פעולות חקירה בענייננו, מטות את הכף לעבר התרת פרסום שמו – בשים לכך שכאמור, הכלל המנחה הוא עיקרון פומביות הדיון, הכולל פרסום שמותיהם של המעורבים בהליך הפלילי.

29. ויודגש, כי לאחרונה אף נקבע כי גם במקרים בהם "ניתנה החלטת חלוטה בדבר סגירת תיק החקירה בענייננו של חשוד" הותר לפרסם את שמו, לאור הערך שיהיה לכך במישור הציבורי – שכן אף בפרסום זה יש חשיבות מכרעת ותרומה לעיצוב השיח הציבורי, וכן אפשרות להפעלת ביקורת ציבורית אפקטיבית על רשויות אכיפת החוק (בש"פ 6988/19 פלוני נ' הוצאת עיתון הארץ, פסקה 36 (26.11.2019)).

חשודים לשעבר, או חשודים שטרם הוגש נגדם כתב אישום לאחר שנעצרו ונחקרו, זוכים למעין "חזקת חפות מוגברת", המקשה את הנזק שעלול להיגרם להם עקב פרסום שמו, כך שיפחת מזה שעשוי להיגרם לחשוד "רגיל". בידי אלו מצויה האפשרות

להגן על שמם הטוב מפני הדימוי השלילי העלול לדבוק בהם בקשירת שמם לחשדות פליליים (ע"פ פלוניית, פסקה 3 לפסק דינה של השופטת (כתוארה אז) א' חיות).

אם כן, דווקא העובדה כי המבקש שוחרר ממעצרו מבלי שהוגש כתב אישום נגדו, מדברת בעד עצמה ומסייעת לו. נדמה כי בעידן הרשתות החברתיות, כאשר כנטען על ידי בא כוח משיבים 1-2, שמו והחשדות המיוחסים למבקש נישאים בפי כל בעירו, יש בכך אכן נימוק נוסף להעדר התכלית בהמשך איסור פרסום שמו ופרטיו (ראו עניין תורג'מן, פסקה 16 ; בש"פ שופטת אלמונית, פסקה 11).

30. בסיכומי של דבר, דין בקשת רשות הערעור להידחות, והחלטת בית המשפט המחוזי להיוותר על כנה באופן המתיר את פרסום שמו ופרטיו של המבקש.

כמו כן, טרם סיום, אציין את התחייבות משיבים 1-2 לאפשר למבקש להגיב לחשדות המיוחסים לו כפי שיחפוץ בעיתונם. מצופה שכך יהיה.

אשר על כן, הבקשה נדחית.

החלטת בית המשפט המחוזי מיום 29.11.2021 תפורסם במלואה לאלתר.

החלטתי זו תפורסם אף היא במלואה.

הצו הארעי שניתן בהחלטתי מיום 1.12.2021 מבוטל בזאת.

ניתנה היום, י' בטבת התשפ"ב (14.12.2021).

ש ו פ ט